

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o cenah hrane v Evropi

(COM(2008) 821 konč.)

(2010/C 128/21)

Poročevalec: **g. KAPUVÁRI**

Komisija je 9. decembra 2008 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o cenah hrane v Evropi

COM(2008) 821 konč.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 2. septembra 2009.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 457. plenarnem zasedanju 4. in 5. novembra 2009 (seja z dne 5. novembra) s 75 glasovi za, 5 glasovi proti in 3 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Delo na področju izboljšanja preskrbovalne verige s hrano ter povečanja njene učinkovitosti in konkurenčnosti ne sme biti namenjeno zniževanju cen hrane. To bi preskrbovalno verigo s hrano ohranjalo na sedanji napačni poti. Poskrbeti moramo, da bo razmerje med ceno in vrednostjo ostalo na realistični ravni. Pričakovanje nizkih cen v proizvodni verigi v končni fazi omeji naložbene in inovacijske zmogljivosti agroživilskih dobaviteljev ter izbiro potrošnikov, zato mora Komisija srednjeročno in dolgoročno upoštevati te dejavnike in njihove stranske učinke ter se ne sme osredotočati izključno na neposredne koristi, ki bi jih prinesle nizke cene. Napačno bi bilo trditi, da so nizke cene hrane v interesu potrošnikov, saj imajo ti namreč koristi od realističnih cen, ki zagotavljajo kakovost, količino in storitve, ki jih pričakujejo. Pristop, katerega cilj je zmanjšanje spremenljivosti cen, pa je pravičen, saj omogoča večjo zanesljivost in predvidljivost v preskrbovalni verigi s hrano.

1.2 V interesu Evropske unije je zagotoviti, da lahko potrošniki dolgoročno uživajo prednosti varnih živil. Za to je potrebna visoka raven samozadostnosti. Trajnostno kmetijstvo pa je mogoče zagotoviti le s pomočjo raziskav in razvoja, inovativnosti ter tehnološkega razvoja, za kar pa so ključnega pomena sredstva SKP. Dostop do takšnih virov je treba urediti tako, da se bo spodbujalo prilagajanje tržnim pogojem, hkrati pa uvedlo obveznost zagotavljanja informacij in sodelovanja ter podrobno upoštevalo vprašanja v zvezi z razvojem podeželja.

1.3 Obseg ukrepa je mogoče razširiti le s čim širšim socialnim posvetovanjem. Za vsako področje, na katerem naj bi bili uvedeni ukrepi, je treba opraviti analize stanja, pripraviti podroben

akcijski načrt ter natančno opredeliti pristojnosti in odgovornosti. Vse to je ključno, saj vsak ukrep, povezan s cenami hrane, vpliva na kompleksno medsebojno delovanje dejavnikov. Hrana je glavna sila, ki povezuje družbo; je strateškega pomena in uživa precejšnje zaupanje potrošnikov. Zato je treba proizvodne pogoje oblikovati tako, da ne bodo ogrozili dolgoročne trajnosti.

1.4 Naložb v osnovne dobrine, ki se običajno izvajajo na borzah, ni mogoče omejiti, vendar je treba najti način za ublažitev učinkov dejavnikov, ki ne odražajo dejanskega povpraševanja, ker povzročajo motnje v dobavnih verigah kmetijskih proizvodov. Čeprav se EU zaveda svoje odgovornosti glede oskrbovanja držav v razvoju s hrano, ne sme pozabiti, da je njena glavna naloga zagotoviti lastnim državljanom celovito preskrbo z varnimi živili tako, da zmanjšuje odvisnost od svetovnih trgov in ohranja samostojnost.

1.5 EESO podpira pobudo za ustanovitev **skupine na visoki ravni za konkurenčnost agroživilske industrije** s sklepom Komisije z dne 28. aprila 2008 (2008/359/ES) in nestrpno pričakuje rezultate njenega dela. Eden najpomembnejših ciljev dela skupine na visoki ravni bi moralo biti doseganje čim večje stabilnosti agroživilskih trgov.

2. Kratka vsebina sporočila Komisije

2.1 Zaradi hitrejših podražitev kmetijskih proizvodov v drugi polovici leta 2007 so se znatno podražile tudi maloprodajne cene hrane, na kar se je Komisija odzvala s sporočilom o reševanju vprašanja naraščajočih cen hrane – smernice za ukrepanje EU (COM(2008) 321 konč.).

2.2 Komisija meni, da sta prepoznavanje in reševanje regulativnih problemov ter problemov, povezanih s konkurenco, ključnega pomena za delovanje preskrbovalne verige s hrano. Sporočilo, ki ga sestavlja pet poglavij, analizira stanje in priporoča ukrepe za rešitev teh problemov.

2.3 Po podatkih Komisije je do rasti cen kmetijskih surovin prišlo zaradi spleta strukturnih in prehodnih dejavnikov. Strukturni dejavniki, kot so rast svetovnega prebivalstva, rastoči prihodki v razvijajočih se gospodarstvih in nastajanje novih prodajnih možnosti, pa so povečali svetovno povpraševanje.

2.4 „Od avgusta 2007 do julija 2008 je inflacija cen hrane (brez alkohola in tobaka) znašala 1,0 odstotne točke skupne inflacije.“ Za gibanje cen je bila med drugim značilna različna rast cen predelanih in nepredelanih živil, do katere je prišlo zaradi t.i. učinka koncentracije.

2.5 Komisija napoveduje, da bosta inflacija cen hrane in delež cen hrane v skupni inflaciji v prihodnjih dveh letih upadla.

2.6 Komisija meni, da so omejitve izvoza kmetijskih proizvodov, ki so jih lani uvedle nekatere države, povzročile več škode kot koristi, ker so prekinile tržne signale.

2.7 Od začetka leta 2006 je opaziti velik porast investicijskih tokov na te trge, kar je razvidno iz skupnega števila zapadlih terminskih pogodb, ki jih imajo udeleženci na trgu.

2.8 V sporočilu je razpredelnica glavnih praks, ki lahko povzročijo težave na področju konkurence. To so:

- karteli,
- pogodbe o nakupu,
- vzdrževanje cen za nadaljnjo prodajo,
- združevanje pod eno blagovno znamko,
- izdelki lastnih blagovnih znamk,
- pogojevanje,
- sporazumi o izključni dobavi,
- sheme certificiranja.

2.9 Komisija na podlagi svoje analize predlaga časovni načrt za izboljšanje delovanja preskrbovalne verige s hrano, ki je sestavljen iz štirih glavnih delov.

2.10 Komisija izraža upanje, da bodo priporočila skupine na visoki ravni za konkurenčnost agroživilske industrije, ki je bila ustanovljena spomladi 2008, pomagala izboljšati konkurenčnost preskrbovalne verige s hrano.

2.11 Komisija bo za obravnavanje protikonkurenčnih praks, ki so v točki 4 opredeljene kot problematične, v okviru Evropske mreže za konkurenco nadaljevala dialog z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, da bo v korist evropskih potrošnikov zagotovila dosledno in dobro usklajeno izvajanje pravil konkurence povsod v EU.

2.12 Komisija glede pregleda predpisov na nacionalni ravni in/ali na ravni EU, ki so potencialno problematični za delovanje preskrbovalne verige s hrano, navaja naslednja pravila in prakse:

- pravila, ki omejujejo vstop novih podjetij na trg, in
- pravila, ki omejujejo cenovno konkurenčnost podjetij; ta je treba pregledati;
- prakse, ki izkrivljajo odnos med dobavitelji in trgovci na drobno in jih je treba preprečevati.

2.13 Komisija bo skupaj z regulativnimi organi, pristojnimi za trge surovin, in v tesnem sodelovanju z drugimi regulativnimi organi zunaj EU (zlasti z organi iz ZDA, kjer so tudi najpomembnejše borze) preučila, katere ukrepe bi bilo treba sprejeti za zmanjšanje spremenljivosti cen na trgih kmetijskih surovin.

2.14 Na podlagi tega delovnega programa in z njim povezanih ukrepov bo Komisija preučila možnost nadaljnjih ukrepov in predlaga, da Evropski svet ponovno obravnava to zadevo decembra 2009.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Strukturni dejavniki, ki so povzročili podražitev kmetijskih proizvodov, bodo srednjeročno ostali, iz nihanj v preteklih dveh letih pa je mogoče sklepati, da se bo moral trg kmetijskih proizvodov sprijazniti z vse bolj spremenljivimi cenami. Trenutna gospodarska kriza je samo načela rast povpraševanja na svetovnih trgih, kar bi lahko kadar koli povzročilo ponovitev procesov, ki so se začeli sredi leta 2007, in še povečalo nepredvidljivost kmetijskih trgov. Poleg tega se ni mogoče prilagajati povpraševanju, ki ga povzroča špekulativno manipuliranje s cenami, ki ne odraža dejanskega povpraševanja, saj bi bila za to potrebna stopnja prilagodljivosti, nezdružljiva z značilnostmi in potencialom kmetijske proizvodnje.

3.2 Evropska unija se zaveda, da nihanja cen kmetijskih proizvodov vplivajo ne le na celotni kmetijski sektor, temveč – prek cen hrane – na vse potrošnike. Nenadna in velika nihanja opozarjajo, da moramo ponovno pretehtati položaj kmetijskega sektorja EU. Skupina na visoki ravni za konkurenčnost agroživilske industrije je ustrezen forum za to. V zvezi s tem je treba pojasniti (1) kmetijsko prihodnost EU in (2) prihodnji položaj kmetijstva v politikah EU ter razmisliti, (3) kako se soočiti s posledicami odpiranja trgov in (4) kako odpraviti neravnovesja v odnosih znotraj preskrbovalne verige s hrano.

3.3 Čeprav od uvedbe SKP v EU ni prišlo do napredka pri razvoju regionalne specializacije, pa se na svetovnih trgih kažejo očitni znaki tega pojava. Zaradi postopnega odpiranja trgov EU za blago iz tretjih držav so kmetijski proizvajalci EU prisiljeni tekmovati v neenakih konkurenčnih pogojih, zato izgubljajo tržne deleže. Srednjeročno bi lahko ta trend resno ogrozil podeželsko gospodarstvo v Evropi. V luči tega lahko EU nadaljuje politiko prostega trgovanja le, če se bodo obdržale različne oblike finančne podpore za kmetijske proizvajalce, ki bodo nudile dovolj spodbud za vzdrževanje proizvodnih ravnih.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Gibanje cen kmetijskih surovin in hrane

4.1.1 V obdobju po krizi bo rast povpraševanja po kmetijskih proizvodih verjetno znova prehitela rast ponudbe, zato obstaja verjetnost, da bodo ti proizvodi ponovno postali privlačnejši za tvegani kapital. To bi lahko povzročilo nihanja, podobna tistim iz preteklih dveh let, če bodo razlike v cenah kmetijskih proizvodov prinesle večje donose, kot jih nudijo druge konstrukcije finančnega trga. Verjetnost, da se bo to zgodilo, je glede na gospodarske razmere po krizi manjša kot leta 2007. Kljub temu moramo srednjeročno pričakovati nadaljevanje spremenljivosti cen.

4.1.2 Kot je v resoluciji (2008/2175(INI)) z dne 26. marca 2009 poudaril Evropski parlament, kmetijski proizvajalci in predelovalci hrane prejemajo vse manjši delež od maloprodajne cene hrane. Ob upoštevanju tega je jasno, da bodo imela nihanja cen na začetku preskrbovalne verige le omejen in zapoznel vpliv na maloprodajne cene.

Rast maloprodajnih cen hrane še posebej vpliva na ljudi, ki za hrano porabijo velik delež svojega dohodka. Ta pojav je tesno povezan s stopnjo gospodarskega razvoja v posameznih državah, zato je podražitev hrane najbolj vplivala na inflacijo v novih državah članicah EU. V teh državah z nižjimi dohodki lahko stroški hrane znašajo tudi 40–50 % celotnih gospodinjskih izdatkov.

4.1.3 V prihodnjih nekaj letih bodo cene hrane verjetno ostale nad povprečjem v obdobju 2002–2006, a pod povprečjem s konca leta 2007. Hkrati pa bodo cene še naprej izjemno spremenljive. Ena nezaželenih sprememb, ki so posledica zadnjih dveh let, je večja občutljivost cen za tržne informacije. Glede na to, da bo najverjetneje prišlo do povečanja informacij o dejavnih tako na strani dobave kot tudi povpraševanja, bodo cene še naprej nihale. Pri tem imajo pomembno vlogo tudi mediji, saj učinkoviti mediji nudijo trgov takojšnje informacije o vsem dogajanju po svetu.

4.1.4 Kmetijski proizvajalci EU se morajo pripraviti, da bodo lahko zadovoljili vse večje povpraševanje po hrani. Treba je izboljšati količino in kakovost kmetijske proizvodnje v EU. SKP ima pri tem pomembno pristojnost; mora namreč zagotoviti, da postopno odpiranje trgov EU ne bo spodkopalo konkurenčnosti

evropskih agroživilskih sektorjev. EU potrebuje dolgoročno strategijo za kmetijstvo, v kateri bo opredeljeno, do kakšne mere naj si Skupnost prizadeva za samozadostnost pri dobavi različnih proizvodov. Moramo pa se sprijazniti z dejstvom, da bo morala EU srednjeročno uvažati številne proizvode.

4.2 Vloga špekulacij pri cenah surovin

4.2.1 Količina kapitala v različnih pokojninskih, investicijskih in državnih naložbenih skladih na svetovnih finančnih trgih nenehno raste zaradi zamenjav (posli *swap*), bank in velikih večnacionalnih skupin podjetij. Te skupine zaradi svoje velikosti znatno vplivajo na trge, na katerih poslujejo. Ker jim s konvencionalnimi naložbami ni uspelo doseči zadovoljivih donosov, so se usmerile na trge surovin.

4.2.2 Zelo tvegane naložbe zaradi svoje špekulativne narave kratkoročno vplivajo na cene, dolgoročno pa ne. Kmetijstvo mora upoštevati ta trend in tudi splošno dogajanje na finančnih trgih. Proizvodi na finančnih trgih, katerih posledica so znatna nihanja cen kmetijskih proizvodov in ki ne odražajo dejanskih gibanj proizvodov, neugodno vplivajo na gibanje cen na fizičnih trgih.

4.3 Delovanje preskrbovalne verige s hrano

4.3.1 Komisija v delovnem dokumentu o tej temi (SEC(2008) 2972) opozarja tudi na tesno povezavo med dogajanjem na kmetijskih trgih v zadnjih dveh letih in motnjami v delovanju preskrbovalne verige s hrano. Porazdelitev cen kmetijskih proizvodov znotraj preskrbovalne verige neposredno odraža zmožnost posameznih členov verige, da ščitijo svoje interese.

4.3.2 Organi za konkurenco, ki nameravajo oceniti protikonkurenčni učinek procesa konsolidacije v preskrbovalni verigi s hrano, bi se lahko znašli v dokaj težavnem položaju. Pomembno je obravnavati protikonkurenčne prakse in probleme v zvezi s konkurenco, ki se v nekaterih primerih pojavljajo v odnosu med agroživilskimi dobavitelji in trgovino kot delom proizvodne verige in na katere opozarja Komisija, da se bodo pogoji prilagodili dejanskim gospodarskim in tržnim razmeram. Kot poudarja Komisija, je treba v celotni EU poskrbeti za skladno in medsebojno usklajeno izvajanje konkurenčnih pravil. Preskrbovalna veriga s hrano je toliko razdrobljena, da z vidika enotnega trga ni videti, da bi posamezne transakcije imele protikonkurenčni vpliv. Prakse, ki so obravnavane v dokumentu, kažejo, da ima lahko določena stopnja koncentracije za posamezno državo ali proizvod resen protikonkurenčni vpliv. Nastanek predelovalnih zmogljivosti, ki lahko zaradi ekonomij obsega dosežejo prevladujoč položaj na trgu posameznega proizvoda, bi lahko omejil izbiro potrošnikov ter s trga izrinil mala in srednje

velika podjetja. To še zlasti velja, odkar imajo izdelki lastnih blagovnih znamk velik vpliv na trge. Poleg tega lahko sedanja nadvlada cenovne konkurenčnosti v trgovinski politiki podjetij vodi v pojav proizvodov nižje hranilne vrednosti. Čeprav se raven varnosti živil izboljšuje, pa zaradi nadomeščanja naravnih sestavin z umetnimi, ki imajo nižjo hranilno vrednost, živila vse manj zadovoljujejo potrebe potrošnikov po visokokakovostni prehrani.

4.3.3 Predlagamo, da se na seznam protikonkurenčnih praks v razpredelnici 1 dodajo metode povračila, ki jih uporabljajo veliki trgovci na drobno. Takšne metode namreč omogočajo ločitev dobavnih cen od dejanskih stroškov na eni ter cen, ki jih plačajo trgovci na drobno in potrošniki, na drugi strani. Zaradi tega se oblikujejo nerealistično nizke referenčne cene, ki so krepko nižje od cen, ki bi jih bilo mogoče doseči s povečanjem učinkovitosti. Popolnoma nesprejemljiva je uporaba protikonkurenčnih praks, kot so karteli in sporazumi o izključni dobavi, in izkoriščanje prevladujočega položaja za enostransko vsiljevanje pogojev dobaviteljem. Poleg tega ta metoda pridobivanja dobička z dvojno maržo, s katero trgovci na drobno pridobivajo znaten dobiček na račun kupcev, prek povračil pa tudi na račun dobaviteljev, prikrrije stopnje trgovskega dobička in pripomore k izkrivljanju porazdelitve prihodka znotraj preskrbovalne verige s hrano. V tem primeru govorimo o protikonkurenčni praksi zato, ker od dobaviteljev zahteva prilagajanje ceni, ki ni v nikakršni povezavi s proizvodnimi stroški.

4.3.4 EESO v celoti deli skrbi Komisije glede nekaterih protikonkurenčnih praks, ki lahko spremenijo delovanje prehranske verige. V zvezi s tem se je treba očitno bolj posvetiti neravnovesju moči med proizvajalci, predelovalci in trgovci na drobno. Zaradi kopičenja moči na spodnjem delu verige imajo trgovci na drobno prevladujoč položaj v primerjavi s proizvajalci in predelovalci, kar omogoča nezaželene zlorabe. Ob upoštevanju tega naš pristop k blaginji potrošnikov ne sme biti osredotočen le na kratkoročno, temveč tudi na dolgoročno doseganje nižjih cen, pri čemer je treba upoštevati neposredne in posredne učinke, da se preprečijo finančne težave dobaviteljev, pomanjkanje inovativnosti, zmanjšanje izbire in, dolgoročno, celo višje cene.

5. Časovni načrt za izboljšanje delovanja preskrbovalne verige

5.1 Zagotavljanje ustreznih porazdelitve prejemkov na vsaki stopnji preskrbovalne verige je zelo kompleksna naloga, ki zahteva obsežne posege v tržne procese, vendar so takšni ukrepi nujni za realno izboljšanje konkurenčnosti evropskih živil.

5.1.1 EESO pozdravlja prizadevanja Komisije za pregleden trg. Boljše razumevanje delovanja trga in vlog, ki jih imajo posamezni člani verige, je vedno koristno. Zelo pomembno je, da se ta veriga podrobno analizira, da bodo oblasti lahko uvedle ustrezne

ukrepe v primeru pomanjkljivosti ali motenj v verigi. EESO zato odločno podpira ukrepe, ki jih je v sporočilu predlagala Komisija, in bo v celoti sodeloval pri njihovem izvajanju.

Kljub temu bi morala Komisija upoštevati, da se razmere med sektorji in celo državami razlikujejo, zato se med seboj razlikujejo tudi dejavniki, ki določajo cene in ki so bolj dinamični kot statični.

Vsa prizadevanja Komisije za oblikovanje in uvedbo trajnega instrumenta za spremljanje cen hrane in porazdelitve prihodka znotraj verige bi morala izhajati iz teh dejstev, njihovi rezultati pa bi morali služiti kot referenčna točka, ne pa kot nespremenljiva resnica.

5.1.2 Konkurenčnost preskrbovalne verige s hrano bo mogoče okrepiti le ob znatno tesnejšem sodelovanju znotraj verige. Že sam izraz „veriga“ namiguje na to, da posamezen člen sodeluje samo s sosednjima členoma, resnično učinkovitost pa je mogoče doseči le, če vsi sodelujejo pri uresničevanju skupnega interesa. Če resnično velja, da bi morale potrebe potrošnikov prek proizvodov določati pogoje za delovanje preskrbovalne verige s hrano, bo potreben resen razmislek znotraj verige.

5.1.3 Evropska unija mora sprejeti dejstvo, da številnih dejavnikov, ki jih obravnava Komisija v sporočilu, ni mogoče obravnavati z ukrepi politike konkurence. Uskladitev zakonodaje na področju konkurence in sodelovanje med organi za konkurenco imata učinek samo v običajnih primerih protikonkurenčnih praks (kot so karteli in zavajajoče oglaševanje). Izkušnje nas učijo, da zakonodaja o konkurenci zaradi zapletene medsebojne odvisnosti vpletenih strani ni ustrezna rešitev za primere, naštetih v sporočilu (razpredelnica 1). Vpliv nekaterih maloprodajnih verig na trg sicer ne opravičuje posega organov za konkurenco na ravni Skupnosti, jasno pa je, da je odvisnost od posameznih trgovcev na drobno in odkupnih centrov postala odločilni dejavnik preživetja dobaviteljev na trgu. Zaradi tega je postalo sodelovanje med trgovci na drobno in dobavitelji enostransko.

Hkrati bi lahko ostrejša kazni v okviru zakonodaje o konkurenci učinkovito odvrčale od zavajanja potrošnikov.

V prihodnjih letih bo varstvo potrošnikov pridobivalo pomen. To je povezano s kakovostjo živil, ki bodo zaradi odpiranja trgov prihajala na enotni trg iz tretjih držav, in z razmerami, v katerih se ta živila proizvajajo. Rast uvoza je med drugim posledica osredotočenja na cene in pocenitev hrane. S tem pa se poveča tveganje v obliki slabše varnosti živil in slabšega varstva potrošnikov, saj veliko uvoženih proizvodov prihaja iz regij, v katerih je kultura proizvodnje hrane v velikem zaostanku v primerjavi z Evropo.

5.1.4 Možnosti za poseganje v poslovno politiko trgovcev na drobno je malo. Kljub temu bi bilo treba opredeliti vse možne ukrepe za preusmeritev poslovne politike velikih trgovcev na drobno proč od zniževanja cen (ali v nekaterih primerih doseganja najnižjih cen). Ta osredotočenost trgovcev je vzrok za današnjo neuravnovešeno porazdelitev prihodka znotraj preskrbovalne verige s hrano, vpliva pa tudi na odnos potrošnika.

5.1.5 Evropska unija lahko resnično odpravi motnje v preskrbovalni verigi s hrano in izboljša njeno učinkovitost samo tako, da se opre na ustrezne informacije. Pomembna naloga EU je tudi ozaveščanje evropskih potrošnikov, da se bodo lahko odločali na podlagi boljših informacij. Potrošniki so ključni za preživetje in trajnostni razvoj evropskega kmetijstva in živilske industrije. Ozaveščenost potrošnikov v Evropi bi lahko pripomogla k uresničitvi enega temeljnih načel Skupnosti, in sicer načela dajanja prednosti proizvodom iz Skupnosti, ki je bilo neizogibno zapostavljeno v okviru pogajanj GATT in STO.

Pri pripravi instrumenta za spremljanje je treba oblikovati spodbude, ki bodo akterje na trgu motivirale, da bodo dajali zanesljive

informacije. Med te sodijo na primer davčne inšpekcije, davčne olajšave in subvencije. Zagotavljanje preglednosti na podlagi prostovoljnega delovanja ni realistično.

5.1.6 Za ublažitev negativnih učinkov špekulacij bi bilo treba razmisliti o ureditvenih ukrepih, ki bi zagotovili, da na tržne cene znatno vplivajo samo borzne transakcije, ki imajo dejansko kritje v blagu, za razliko od sedanje tržne prakse, ki omogoča, da zelo majhen pretok blaga bistveno vpliva na tržne cene, kar se nato odraža v nihanju cen na fizičnem trgu.

5.1.7 Krajše preskrbovalne verige s hrano

Zmanjšanje števila posrednikov med kmetijskimi proizvajalci in potrošniki bi lahko pripomoglo k učinkovitejšemu delovanju verige. Treba bi bilo spodbujati neposredne odnose med proizvajalci in potrošniki po zgledu programov razdeljevanja mleka in sadja šolarjem. Ena očitnih rešitev je spodbujanje tradicionalnih tržnic kmetijskih pridelkov. To bi imelo mnoge koristi; med drugim bi pomagalo ohranjati podeželski način življenja ter omogočalo preživetje malih in srednje velikih kmetij.

V Bruslju, 5. novembra 2009

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Mario SEPI
